

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมุ่งหวังให้คนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย ดังนั้นสถานการณ์ใดที่เป็นการลดทอนความสามารถในการพัฒนาทุนมนุษย์จึงจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อขจัดปัญหา อันเป็นการสนับสนุนการพัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยที่สุด ซึ่งปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการเรียนรู้ การศึกษา สังคม และจิตใจของเด็ก คือ ปัญหาการข่มเหงรังแก (การข่มเหงรังแก (Bullying))

การข่มเหงรังแกเป็นการกระทำที่ลดทอนพัฒนาการของเด็ก โดยผลกระทบของการข่มเหงรังแกในเด็ก และพฤติกรรมรังแกกันในวัยรุ่นส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในวัยรุ่นตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเรียน สุขภาพ และจิตใจ รวมถึงปัญหาทางพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้รังแกผู้อื่น (Bully) กลุ่มผู้ถูกรังแก (Victim) หรือแม้แต่กลุ่มที่เป็นทั้งผู้รังแกผู้อื่น และผู้ถูกรังแก (Bully-Victim) ล้วนแล้วแต่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมรังแกกันทั้งสิ้น กลุ่มผู้รังแกผู้อื่นในกลุ่มนี้จะมีปัญหาด้านจิตใจ และพฤติกรรม โดยมีอาการวิตกกังวล มีภาวะซึมเศร้า¹ มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย² และมีปัญหาสุขภาพจิต³ ประกอบกับจากการศึกษาระยะยาว พบว่า การที่เป็นผู้รังแกผู้อื่น

¹ R. A. Bonann and S. Hymel, "Cyber Bullying and Internalizing Difficulties: Above and Beyond the Impact of Traditional forms of Bullying," **Journal of Youth and Adolescence** 42 (2013): 685-697.; S. Yang and others, "Differences in Predictors of Traditional and Cyber-Bullying: A 2-Year Longitudinal Study in Korean School Children," **European Child Adolescent Psychiatry** 22 (2013): 309-318.

² H. Heikkila, J. Vaananen, M. Helminen, S. Frojd, M. Marttunen and R. Kaltisla-heino, "Involvement in Bullying and Suicidal Ideation in Middle Adolescence: A 2-Year Follow-Up Study," **European Child Adolescent Psychiatry** 22 (2013): 95-102.

³ C. F. Yen and others, "Association Between School Bullying Levels/Types and Mental Health Problems Among Taiwanese Adolescents," **Comprehensiv Psychiatry** 55, 3 (April 2014): 405-413.

ในช่วงเด็ก และวัยรุ่นจะส่งผลให้มีพฤติกรรมเกเร พฤติกรรมรุนแรง และพฤติกรรมต่อต้านสังคมในวัยผู้ใหญ่

สำหรับกลุ่มผู้ถูกรังแกพฤติกรรมรังแกกันจะส่งผลให้ผู้ถูกรังแกมีความรู้สึกกลัว รู้สึกไม่ปลอดภัย เมื่ออยู่ในโรงเรียนผลการเรียนตกต่ำ ไม่อยากไปโรงเรียน⁴ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ⁵ มีภาวะซึมเศร้า มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย⁶ มีปัญหาสุขภาพจิต⁷ มีอาการสมาธิสั้น⁸ และจากการศึกษา พบว่า การที่ถูกรังแกในวัยเด็กจะส่งผลให้มีโอกาสเกิดอาการทางจิตในวัยผู้ใหญ่ได้⁹ นอกจากนี้ปัญหาด้านจิตใจดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้ถูกรังแกอาจมีปัญหาด้านพฤติกรรมตามมา เช่น มีปัญหาผลการเรียนตกต่ำ¹⁰ มีพฤติกรรมรุนแรง ใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ¹¹ กลุ่มที่เป็นทั้งผู้รังแกผู้อื่นและถูกรังแก (Bully Victim) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มที่มีปัญหาด้านจิตใจ และพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ¹² นอกจากนี้ยังพบว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มทำให้เกิดอาการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต โดยก่อให้เกิดความเครียด ภาวะซึมเศร้า และภาวะวิตกกังวล หากไม่สามารถจัดการอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้ทีอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้¹³

⁴ R. Gofin and M. Avitzour, "Traditional Versus Internet Bullying in Junior High School Students, Mater," **Maternal and Child Health Journal** 16 (2012): 1625-1635.

⁵ S. Yang and others, *op. cit.*, pp. 309-318.

⁶ R. A. Bonanno and S. Hymel, *op. cit.*, pp. 685-697.

⁷ S. Pengpid and K. Peltzer, "Bullying and Its Associated Factors Among Schoolaged Adolescents in Thailand," **The Scientific World Journal** (2013): 6.

⁸ S. Yang, *op. cit.*, pp. 309-318.

⁹ D. S. Ven Dam, E. van der Ven, E. Velthorst, J. P. Selten, C. Morgan and L. de Haan, "Childhood Bullying and the Association with Psychosis in Non-Clinical and Clinical Samples: A Review and Metaanalysis," **Psychological Medicine** 42, 12 (2012): 2463-2474.

¹⁰ ชุตินาถ ศักรินทร์กุล และอลิสสา วัชรสินธุ์, "ความชุกของการข่มเหงรังแกและปัจจัยด้านจิต สังคมที่เกี่ยวข้องในเด็กมัธยมต้น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่," **วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย** 59, 3 (2557): 221-230.

¹¹ S. Pengpid and K. Peltzer, *op. cit.*, p. 6.

¹² G. Skrzypiec, P. T. Slee, H. Askell-Williams and M. J. Lawson, "Associations Between Types of Involvement in Bullying, Friendships and Mental Health Status," **Emotional and Behavioural Difficulties** 17, 3-4 (2012): 259-272.

¹³ M. Campbell, B. Spears, P. Slee, D. Butler and S. Kift, "Victims' Perceptions of Traditional and Cyberbullying, and the Psychosocial Correlates of Their Victimization," **Emotional and Behavioural Difficulties** 17, 3-4 (2012): 389-401.

การข่มเหงรังแกนั้นส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในช่วงเกรด 6 ถึง เกรด 10 หรือระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ถึงมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 และสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย¹⁴ การข่มเหงรังแก แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่¹⁵

ประเภทที่ 1 การข่มเหงรังแกด้านร่างกาย (Physical Bullying) เป็นลักษณะของการทำร้ายร่างกาย การชก การต่อย การผลัก การตบ การตี เป็นต้น

ประเภทที่ 2 การข่มเหงรังแกด้านสังคม หรือด้านอารมณ์ (Social or Emotional Bullying) เป็นลักษณะของการใช้กลุ่มเพื่อน หรือสังคมกดดัน (Peer Pressure) และทำให้บุคคลแยกออกจากกลุ่มอันเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด หรือเสียใจจากการกระทำดังกล่าว ตัวอย่าง การโน้มน้าวให้กลุ่มไม่สนใจบุคคลที่ถูกรังแก การหลีกเลี่ยงไม่ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือ การหลบไม่ให้บุคคลเข้ามาสัมพันธ์กับกลุ่ม อันเป็นผลทำให้บุคคลที่ถูกรังแกรู้สึกไร้ตัวตน ไม่มีเพื่อน ไม่มีคนคุย และไม่มีวิถีทางที่จะหลบหนีสถานการณ์ดังกล่าว

ประเภทที่ 3 การข่มเหงรังแกด้านคำพูด (Verbal Bullying) เป็นลักษณะการพูดใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึก หรือทำให้เจ็บปวดจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มีการขู่ ข่มขู่ เยาะเย้ย ข่มขู่ การพูดจาดูถูก เสียดสีกันในกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้อาจหมายถึง รวมถึง การวิจารณ์ด้วยคำพูดในลักษณะการประโคมข่าว ข่าวดลือ คำนินทา และการพูดจาโกหกบิดเบือนข้อมูลที่ไม่เป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเจ็บปวด และจะมุ่งต่อสิ่งที่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลที่ถูกข่มเหงรังแก เช่น รูปร่างหน้าตา เชื้อชาติ ครอบครัวยุค สถานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึง รวมถึงการพูดจาที่รุนแรง โหดร้าย ทำให้เจ็บปวด อับอาย และรู้สึกเขินประหม่า เป็นต้น

ประเภทที่ 4 การข่มเหงรังแกบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying) เป็นประเภทหนึ่งของการข่มเหงรังแกที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในสังคม โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้แก่ การใช้ โทรศัพท์ อีเมล ข้อความสำเร็จรูป ข้อความที่เขียนขึ้นเอง และภาพ ทั้งนี้ เป็นการใช้อุปกรณ์การสื่อสารในการเข้าถึงประกอบด้วยโทรศัพท์ (Mobile Phone) คอมพิวเตอร์ (Computer) เว็บไซต์ (Website) บล็อก (Blogs) ห้องสนทนา (Chat Room) เฟซบุ๊ก (Facebook) เครือข่ายทางสังคมออนไลน์อื่น ๆ การถ่ายคลิปที่มีการชกต่อย ตบตีกัน การถูกทารุณกรรม หรือการ คุกคาม

ในปัจจุบันสื่อ (Media) และเทคโนโลยี (Technology) มีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยเฉพาะจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการข่มเหงรังแกของเด็ก และเยาวชนในปัจจุบัน การใช้สื่อในโลกออนไลน์มีอิทธิพลอย่างมากกับพฤติกรรมกรรมการข่มเหงรังแกของเด็ก และเยาวชนในสังคมสอดคล้องกับผลการวิจัยของการข่มเหงรังแกที่แสดงให้เห็นว่า การข่มเหงรังแกส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในช่วงเกรด 6 ถึงเกรด 10 หรือระดับ

¹⁴ Langan Pual, **Bullying in Schools: What You Need to Know** (New Jersey: Townsend, 2011), p. 12.

¹⁵ *Ibid.*, pp. 12-13.

ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ถึง มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 และสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย¹⁶ และจากการศึกษาของ The National Children's Bureau เปิดเผยว่าเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 10 -19 ปีในประเทศอังกฤษจำนวน 1 ใน 5 คน ได้รับผลกระทบจากการถูกรังแกผ่านพื้นที่ไซเบอร์ และพบว่าเพศหญิงจะตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงมากกว่าเพศชาย และจากการศึกษาของ The Chinese University of Hong Kong พบว่า 1 ใน 3 ของนักเรียนเคยเป็นเหยื่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ ดังนั้น การข่มเหงรังแกผ่านสื่อออนไลน์เป็นสิ่งที่ควรตระหนักถึง และมีมาตรการป้องกัน

ทั้งนี้ ลักษณะการข่มเหงรังแกกันบนโลกไซเบอร์แตกต่างจากการข่มเหงรังแกโดยทั่วไปหลายประการ เช่น การข่มเหงรังแกบนโลกไซเบอร์สามารถคุกคามได้ไม่จำกัดเวลา และสถานที่สามารถเกิดการกลั่นแกล้งซ้ำ ๆ ได้จากผู้ชมโดยการเผยแพร่ไปในวงกว้างแม้จะเกิดจากความตั้งใจแกล้งเพียงหนึ่งครั้งสามารถคุกคามได้โดยไม่แสดงตัวผู้กระทำไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่าหรือแข็งแกร่งกว่า¹⁷

เมื่อศึกษาสถานการณ์การข่มเหงรังแกของประเทศไทยจากข้อมูลของเครือข่ายปกป้องเด็กและเยาวชนลดปัจจัยเสี่ยงทางสังคมร่วมกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกาญจนาภิเษก มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และเครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็ก และเยาวชน โดยการสนับสนุนของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เรื่อง “ข่มเหงรังแก ข่มเหงรังแก ความรุนแรง ในสถานศึกษา” ในกลุ่มเด็ก อายุ 10 – 15 ปี พบว่า ร้อยละ 91.79 เคยถูกข่มเหงรังแก ส่วนวิธีที่ใช้ข่มเหงรังแก คือ การตบหัว ร้อยละ 62.07 รองลงมา ล้อบุพการี ร้อยละ 43.57 พุดจาเหยียดหยาม ร้อยละ 41.78 และอื่น ๆ เช่น นินทา คำทอ ชกต้อย ล้อปมด้อย พุดเชิงให้ร้าย เสียดสี ข่มเหงรังแกในสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการรังแก (Bullying) เป็นปัญหาที่เพิ่มขึ้นทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและโรงเรียนทั่วไป และยังเป็นประเด็นที่ในทางระหว่างประเทศ และประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสนใจ

สำหรับสถานการณ์การข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ในประเทศไทย จากการศึกษา พบข้อมูลว่าเด็กในระบบการศึกษาไทยกว่า 3.5 ล้านคนจากประมาณ 12.5 ล้านคนตกอยู่ในวังวนของความรุนแรง

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ H. Brett and L. J. Bonnie, “The Nature and Frequency of Cyberbullying Behaviors and Victimization Experiences in Young Canadian Children,” **Canadian Journal of School Psychology** 10, 1 (2014): 1-20.

ในสถานศึกษา¹⁸ สอดคล้องกับที่ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม¹⁹ ซึ่งการวิจัยพบว่า การชมเหริงแกทางโลกอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก และเยาวชน

ด้วยสถานการณ์การชมเหริงแกในเด็กของประเทศไทยจะเห็นได้ว่าการชมเหริงแกกันระหว่างเด็กที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอัตราการเกิดปัญหาการชมเหริงแกที่สูง ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญรองจากบ้านที่เด็กฝากช่วงวัยของชีวิตที่สำคัญไว้ ดังนั้นการพัฒนามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อลดการชมเหริงแก และปกป้องเด็กทั้งเด็กที่เป็นผู้รังแก เด็กที่เป็นผู้ถูกรังแก และเด็กผู้มีส่วนร่วมกับการชมเหริงแกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่การชมเหริงแกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขยายมาสู่สื่อออนไลน์

เมื่อพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของประเทศไทย ปรากฏปัญหาข้อกฎหมายของประเทศไทยในการจัดการปัญหาการชมเหริงแก คือ กฎหมายที่มีอยู่ทั้งทางอาญา และทางแพ่งไม่ครอบคลุมถึงการชมเหริงแกทุกรูปแบบ และปรากฏปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญ คือ การขาดมาตรการทางกฎหมายการศึกษา เนื่องจากแนวคิดที่ว่าเด็กไม่ควรได้รับโทษทางอาญา และเด็กยังเป็นผู้อ่อนด้อยด้วยวุฒิภาวะ การให้โอกาสเด็กในการกลับตัวจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงส่งผลให้มาตรการของการป้องกัน และป้องปรามการกระทำความผิดของเด็กที่กระทำการชมเหริงแก และเด็กที่เป็นผู้สนับสนุนการชมเหริงแกจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง รวมถึงมาตรการเยียวยาเด็กที่ถูกชมเหริงแก อันสามารถช่วยลดปัญหาการชมเหริงแกในเด็กได้

มาตรการทางกฎหมายการศึกษาจึงเป็นมาตรการที่ควรดำเนินการ เนื่องจากเป็นมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหามาโดยไม่ได้ทำลายอนาคตของเด็กทำให้เด็กจะมีโอกาสปรับตัวได้ และยังเป็นมาตรการที่สามารถเยียวยาผู้เสียหายได้เป็นลำดับแรกก่อนมาตรการทางกฎหมายในรูปแบบอื่น ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายการศึกษายังเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับมติของสหประชาชาติตามแนวทางของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในมติเลขที่ 69/158 ที่เรียกร้องให้มีการรายงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการชมเหริงแก การรับรู้ว่าการชมเหริงแก รวมถึงการชมเหริงแกทางอินเทอร์เน็ตที่อาจมีผลกระทบด้านลบต่อสิทธิของเด็ก โดยรายงานควรเน้นที่สาเหตุและผลกระทบ แนวทางปฏิบัติที่ดี แนวทางในการป้องกัน และวิถีตอบโต้การชมเหริงแก โดยมีมติให้ประเทศสมาชิก

¹⁸ สรรชัย หนองตรุด และเก็นศักดิ์ ศรีสวย, “ทุกข์เด็กไทยในวังวนความรุนแรง: แนวทางการขับเคลื่อนป้องกันปัญหาการใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา,” ใน *รวมพลังเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อเด็กและเยาวชนไทย*, จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ, บรรณาธิการ (ม.ป.ท.: Childwatchthai, 2559), หน้า 51-52.

¹⁹ ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, *ถูกรังแกออนไลน์ ภัยไซเบอร์ของเด็กที่ครอบครัวต้องจับตา*, ค้นวันที่ 18 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.m-culture.go.th/surveillance/Index.php/>

(ก) ใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งหมดในการป้องกัน และคุ้มครองเด็ก รวมถึงในโรงเรียนจากรูปแบบของความรุนแรงใด ๆ และรูปแบบใด ๆ ของการข่มขู่โดยตอบสนองทันทีต่อการกระทำดังกล่าว และให้การสนับสนุนที่เหมาะสมแก่เด็กที่ได้รับผลกระทบ

(ข) ส่งเสริม และลงทุนในด้านการศึกษาย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการระยะยาว และตลอดชีวิตที่ทุกคนเรียนรู้ถึงความอดทน และความเคารพต่อศักดิ์ศรีของผู้อื่น รวมถึงวิธีการในการสร้างความเคารพต่อสังคมทั้งหมด

(ค) สร้างข้อมูลสถิติ และข้อมูลจำแนกตามเพศ อายุ และตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในระดับชาติ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพิการ โดยคำนึงถึงปัญหาการรังแกเป็นพื้นฐานในการอธิบายนโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ

(ง) ปลุกจิตสำนึกสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวผู้ปกครองตามกฎหมาย ผู้ดูแลเด็กเยาวชนในโรงเรียน ชุมชน และผู้นำชุมชน รวมถึงสื่อตลอดจนองค์กรภาคประชาสังคม โดยการมีส่วนร่วมของเด็กในการปกป้องเด็กจากการถูกรังแก และ

(จ) แบ่งปันประสบการณ์ระดับชาติ และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการป้องกันและการแก้ปัญหาการข่มขู่รังแกรวมถึงการข่มขู่รังแกทางอินเทอร์เน็ต²⁰

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าองค์กรสหประชาชาติเรียกร้องให้มีมาตรการป้องกันการข่มขู่รังแกเด็กในโรงเรียน

เมื่อพิจารณาประกอบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก สิทธิเด็กนับเป็นส่วนสำคัญตามหลักสิทธิมนุษยชนภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2491 ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคกัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรีและมีเสรีภาพ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการทั่วไป เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั่ว ๆ ไปในแง่ทั้งส่วนบุคคล การแสดงความคิดเห็น ศาสนา วัฒนธรรม ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกัน การศึกษา และอื่น ๆ โดยการข่มขู่รังแกเป็นการสร้างความไม่ยอมรับความหลากหลาย ความเหลื่อมล้ำ การไม่เคารพต่อเพื่อนมนุษย์ และเป็นการทำลายสวัสดิภาพของเด็ก รัฐจึงควรมีมาตรการเพื่อการป้องกันการข่มขู่รังแก โดยเฉพาะในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่เด็กยอมได้รับผลกระทบจำนวนมาก และเป็นสถานที่ที่ทำให้เด็กพบกันอันก่อให้เกิดการข่มขู่รังแกนอกโรงเรียนได้ โดยเฉพาะการข่มขู่รังแกในรูปแบบไซเบอร์ ดังนั้น ประเทศไทยในฐานะที่

²⁰ Office of the Special Representative of the Secretary - General on Violence Against Children, **Background Paper on Protecting Children from Bullying and Cyberbullying**, Retrieved December 23, 2020 from https://violenceagainstchildren.un.org/sites/violenceagainstchildren.un.org/files/expert_consultations/bullying_and_cyberbullying/background_paper_expert_consultation_9-10_may.pdf

เป็นรัฐภาคีแห่งสหประชาชาติ และมีพันธกรณีตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายการศึกษาเพื่อป้องกันการข่มเหงรังแกเพื่อคุ้มครองเด็ก

เมื่อศึกษาประเทศต่างๆ พบว่า มีการใช้มาตรการทางกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแก ตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น ในค.ศ. 2013 ญี่ปุ่นได้ประกาศใช้กฎหมาย the Promotion of Measures to Prevent Bullying 2013 ที่กำหนดให้โรงเรียนต้องจัดการกับการข่มเหงรังแก รวมถึงการข่มเหงรังแกในโลกไซเบอร์ โดยโรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อป้องกันเหตุการณ์การรังแก และรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ประเทศฟิลิปปินส์ มีนโยบายต่อต้านการข่มเหงรังแกที่พัฒนาในโรงเรียน โดยมีข้อกำหนดที่หลากหลาย โดยประเทศฟิลิปปินส์มีกฎหมาย คือ Elementary and secondary schools to adopt policies to prevent and address the acts of bullying in their institutions

สำหรับประเทศในกลุ่มยุโรป ตัวอย่างเช่น สหราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 2002 (The Education Act 2002) มาตรา 175 ได้กำหนดหน้าที่ทางกฎหมายเกี่ยวกับโรงเรียนและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อปกป้อง และส่งเสริมสวัสดิภาพของเด็ก ซึ่งรัฐบาลได้ออกคำแนะนำทางกฎหมายภายใต้ มาตรา 175 ดังกล่าว ที่เรียกว่า การรักษาเด็กให้ปลอดภัยในการศึกษา เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2016 (Keeping Children Safe in Education September 2016) ซึ่งโรงเรียนควรปฏิบัติ และโรงเรียนยังมีภาระหน้าที่ภายใต้คำแนะนำทางกฎหมายที่ทำงานร่วมกันเพื่อปกป้องเด็ก ค.ศ. 2015 (The Statutory Guidance Working Together to Safeguard Children 2015)

นอกจากนี้ มาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา และการตรวจสอบ ค.ศ. 2006 (The Education and Inspections Act 2006) ระบุว่าโรงเรียนที่ได้รับการดูแลจะต้องมีมาตรการเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี และป้องกันการข่มเหงรังแกในทุกรูปแบบในหมู่นักเรียน ซึ่งรวมถึงการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตภายในพื้นที่ของโรงเรียน และพระราชบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 2011 (The Education Act 2011) ให้อำนาจเพิ่มเติมแก่โรงเรียนในการคัดกรอง การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการริบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

เมื่อศึกษา The Equality Act 2010 บุคคลได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติในพื้นที่ต่อไปนี้: ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในโรงเรียน (In Education) ส่งผลให้โรงเรียนต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยความเท่าเทียมกันดังกล่าว เจ้าหน้าที่จึงต้องปฏิบัติตามเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติ การล่วงละเมิด และการตกเป็นเหยื่อภายในโรงเรียน เมื่อเด็กถูกข่มเหงรังแกในโรงเรียนจึงต้องดำเนินการเพื่อป้องกัน จะเห็นได้ว่าสหราชอาณาจักรมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางการศึกษาในการป้องกันการข่มเหงรังแกที่ต้องศึกษาประกอบกันเพื่อแสดงให้เห็นมาตรการอย่างบูรณาการ

ดังนั้น เพื่อการปฏิบัติตามมติแห่งสหประชาชาติ การปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมพันธกรณีตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และสอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายที่หลายประเทศเลือกใช้เพื่อคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายการศึกษาในการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแกที่ครอบคลุมการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์

งานวิจัยฉบับนี้จึงเกิดขึ้น เพื่อพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อใช้ในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแกกันระหว่างเด็ก โดยงานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการข่มเหงรังแกกฎหมายไทย และข้อจำกัดในการปกป้องเด็กจากการถูกข่มเหงรังแก แนวทาง ประกอบกับความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางของสหประชาชาติ และแนวทางของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกับการปกป้องเด็กจากการข่มเหงรังแก และกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษาในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกในเด็ก ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฟิลิปปินส์ และสหราชอาณาจักร รวมถึงการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ และเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายการศึกษาในการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก (Bullying) ที่ครอบคลุมถึงการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bullying)

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการข่มเหงรังแก
- 2) เพื่อศึกษากฎหมายไทย และข้อจำกัดในการปกป้องเด็กจากการถูกข่มเหงรังแก
- 3) เพื่อศึกษาความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง กฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฟิลิปปินส์ และสหราชอาณาจักร ในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกในเด็ก
- 4) เพื่อวิเคราะห์ และเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแก (Bullying) ที่ครอบคลุมถึงการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bullying)

1.3 สมมติฐานการวิจัย

การข่มเหงรังแกกันระหว่างเด็กที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นปัญหาสำคัญการมีมาตรการทางกฎหมายการศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างกลไกของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแกจะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สนับสนุนการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแกได้

1.4 ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตการวิจัย

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการชมhengรังแก กฎหมายไทย และข้อจำกัดในการปกป้องเด็กจากการถูกชมhengรังแก ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษาในการป้องกันเด็กจากการชมhengรังแกในเด็กเพื่อวิเคราะห์ และเสนอแนะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการคุ้มครองเด็กจากการชมhengรังแกที่เป็นการกระทำระหว่างเด็กด้วยกันทั้งในรูปแบบการชมhengรังแกดั้งเดิมและการชมhengรังแกทางไซเบอร์

นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มตัวแทนของภาครัฐ
- 2) กลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง
- 3) กลุ่มนักวิชาการด้านกฎหมาย การแพทย์ เด็ก และจิตวิทยา
- 4) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน หรือสถานศึกษา

1.4.1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

การวิจัยมีขอบเขตการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างมีถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ ครอบคลุม 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มตัวแทนของภาครัฐ ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมสุขภาพจิต สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รวมจำนวน 6 คน
- 2) กลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย มูลนิธิเด็ก มูลนิธิสังเคราะห์เด็กของสภาภาษาชาติไทย เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการศึกษาการรังแก รวมจำนวน รวมจำนวน 4 คน
- 3) กลุ่มนักวิชาการด้านกฎหมาย การแพทย์ เด็ก และจิตวิทยา รวมจำนวน 5 คน
- 4) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน หรือสถานศึกษา ประกอบด้วยครู และอาจารย์ในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของรัฐ และเอกชน รวมจำนวน 5 คน

1.4.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัญหาการชมhengรังแกเด็กเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ การไม่ปรากฏกฎหมายการศึกษาเพื่อใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีมาตรการเกี่ยวกับการชมhengรังแกระหว่างเด็กจึงเป็นข้อจำกัดในการคุ้มครองเด็กจากการชมhengรังแก



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการชมหนังรัก

1) เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสาร โดยศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจาก หนังสือ งานวิจัย ตำบทยุทธศาสตร์ ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Google Books, Google Scholar, Thailis, Scopus, Springer Link เป็นต้น

2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการชมหนังรัก

3) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยสืบค้นหนังสือ งานวิจัย ตำบทยุทธศาสตร์ ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ทั้งนี้วิธีการสืบค้นจะดำเนินการสืบค้นจากต้นฉบับ สำเนา หรือสืบค้นจากการอ้างอิงต่อไปในเอกสารที่พบ (Hand Search)

4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตีความ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาถึงกฎหมายไทย และข้อจำกัดในการปกป้องเด็กจากการถูกชมหนังรัก

1) เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสาร โดยศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจาก หนังสือ งานวิจัย ตำบทยุทธศาสตร์ ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Google Books, Google Scholar, Thailis, Scopus, Springer Link เป็นต้น

2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไทย และข้อจำกัดในการปกป้องเด็กจากการถูกชมหนังรัก

3) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยสืบค้นหนังสือ งานวิจัย ตำบทยุทธศาสตร์ ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ทั้งนี้วิธีการสืบค้นจะดำเนินการสืบค้นจากต้นฉบับ สำเนา หรือสืบค้นจากการอ้างอิงต่อไปในเอกสารที่พบ (Hand Search)

4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษา ในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกในเด็ก

1) เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสาร โดยศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ งานวิจัย ตำรา ทฤษฎีหมาย ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น Google, Google Books, Google Scholar, Thailis, Scopus, Springer Link เป็นต้น

2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษา ในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกในเด็ก

3) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยสืบค้นหนังสือ งานวิจัย ตำรา ทฤษฎีหมาย ตำรา วารสาร บทความที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ทั้งนี้วิธีการสืบค้นจะดำเนินการสืบค้นจากต้นฉบับ สำเนา หรือสืบค้นจากการอ้างอิงต่อไปในเอกสารที่พบ (Hand Search)

4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบ

ขั้นตอนที่ 4 การเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายการศึกษา และสถานศึกษาในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแก (Bullying) ที่ครอบคลุมถึงการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bullying)

1) รวบรวม และวิเคราะห์ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (ขั้นตอนที่ 1-3) และ

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

(1) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกจากประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายเพื่อตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในทุกแง่มุม เพื่อทราบถึงปัญหาและข้อคิดเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษากับมาตรการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแกในรูปแบบดั้งเดิม และไซเบอร์ สำหรับเป็นฐานในการเสนอแนวทางในการพัฒนากฎหมายการศึกษากับมาตรการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแกในรูปแบบดั้งเดิม และไซเบอร์

โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Information) และผู้วิจัยใช้เทคนิค Snowball Sampling เพื่อให้เกิดการแนะนำผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต่อเนื่องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ทำการศึกษาอย่างแท้จริง และดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัว รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน ดังนี้

(1.1) กลุ่มตัวแทนของภาครัฐ ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมสุขภาพจิต สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รวมจำนวน 6 คน

(1.2) กลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย มูลนิธิเด็ก มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการยุติการรังแก รวมจำนวน รวมจำนวน 4 คน

(1.3) กลุ่มนักวิชาการด้านกฎหมาย การแพทย์ เด็ก และจิตวิทยา รวมจำนวน 5 คน

(1.4) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน หรือสถานศึกษา ประกอบด้วยครู และอาจารย์ใน โรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาของรัฐ และเอกชน รวมจำนวน 5 คน

(2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

(3) เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ที่ได้สังเคราะห์มาจากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิชาการ

โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการจดบันทึกเครื่องบันทึกเสียง เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

(4) การหาความตรง

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ในเบื้องต้นเพื่อหาความเที่ยงตรง ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

(5) การหาความเชื่อมั่น

เมื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์จากการหาความตรงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการหาความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มเพื่อวัดความเข้าใจในข้อคำถาม และดำเนินการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสม พร้อมทั้งจะนำไปเป็นเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างสมบูรณ์

(6) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยเครื่องมือการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) มาบันทึกสรุปผลการสัมภาษณ์ในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการตีความ

(7) การพิทักษ์กลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยจัดทำเอกสารคำชี้แจงสำหรับกลุ่มตัวอย่าง (Information Sheet) แนบไปพร้อมแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดในเอกสารคำชี้แจงอีกครั้ง พร้อมขอความสมัครใจจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยตกลงว่า จะไม่เปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่าง แต่จะรายงานผลในภาพรวมเท่านั้น และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วยบันทึกสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึก และไฟล์เสียงการสัมภาษณ์เชิงลึกจะถูกทำลาย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบในทางใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

1.6 นิชามศัพท/นิยามศัพทเชิงปฏิบัติการ

การข่มเหงรังแก (Bullying) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเป็นการกระทำใด ๆ ในทางลบของ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดขึ้นโดยเจตนาต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่น ให้ได้รับบาดเจ็บหรือทุกข์ทรมาน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางร่างกายหรือทางจิตใจ ตัวอย่างเช่นแต่ไม่จำกัดเฉพาะสิ่งต่อไปนี้

1) การสัมผัสทางกายภาพใด ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ระหว่างผู้กระทำกับเหยื่อ เช่น การชกต่อย การผลัก การเตะ การตบ การจี้จี้ การล้อเลียน การสร้างความเสียหายให้กับโรงเรียน การล้อเล่น การต่อสู้อ และการใช้สิ่งของที่มีอยู่เป็นอาวุธ เป็นต้น

2) การกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อจิตใจและ / หรือความเป็นอยู่ทางอารมณ์ของเหยื่อ

3) คำพูด หรือการกล่าวหาในเชิงดูถูกเหยียดหยามใด ๆ ที่ทำให้เหยื่อเกิดความทุกข์ทรมานที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม หรือคำหยาบคายต่อเป้าหมายการเรียกชื่อ การทรมาน และการแสดงความคิดเห็นในเชิงลบต่อรูปลักษณ์เสื้อผ้า และร่างกายของเหยื่อ และ

4) การข่มเหงรังแกใด ๆ ที่กระทำทางสื่อสังคมต่าง ๆ

ผู้ปกครอง หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้พิทักษ์ ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดู หรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

เด็ก หมายความว่า บุคคลที่ลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลจากการศึกษาวิจัยจะสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกกัน (การข่มเหงรังแก) ที่ครอบคลุมถึงการข่มเหงรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bully) ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การผลักดันการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแก นอกจากนี้ งานวิจัยฉบับนี้ เมื่อได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ หรือระดับชาติที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการจะเป็นองค์ความรู้ให้แก่บุคคลทั่วไปสามารถนำงานวิจัยไปใช้อ้างอิงเพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการ ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรากฎหมาย หรือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกันการข่มเหงรังแกในเด็กได้